

Justine Dewitte, PCG
Paul Verbeke, Bio zoekt keten

In 2011 breidde het Proefcentrum voor de Groenteteelt Oost-Vlaanderen haar onderzoek uit naar de teelt van (biologische) kruiden. Beetje bij beetje krijgen ook de proefplannen voor dit jaar vorm, zowel op locatie als op het Proefcentrum. Ook de afzetmogelijkheden voor biologische kruiden werden onderzocht in samenwerking met Bio zoekt Keten.

Sinds vorig jaar ging het Provinciaal Proefcentrum voor de Groenteteelt Oost-Vlaanderen de uitdaging aan: starten met een nieuwe onderzoekstak rond kruidenteelt. De aanzet tot deze beslissing was een vraag vanuit de sector om een streekgebonden project rond kruiden te coördineren. Door het organiseren van een cursus kwam de volledige sector, van teler tot verwerking en afzet, reeds in contact met elkaar. Beetje bij beetje krijgen ook de proefplannen voor dit jaar, zowel op locatie als op het Proefcentrum vorm.

Het PCG is sinds jaar en dag vertrouwd met het telen van biologische en gangbare groenten, maar staat steeds open voor innovatieve wendingen binnen het bedrijf. Wanneer de vraag naar onderzoek in kruiden kwam, werd ineens geopteerd om deze nieuwe onderzoekstak breder en blijvend uit te bouwen. Aftastende kruidenbedrijfsbezoeken en een voorstelling van het regionale project waren de eerste stenen die gelegd werden.

Algauw bleek dat de interesse groot was vanuit alle hoeken; de mogelijkheden naar diversifiëren van een tuinbouwbedrijf worden in tijden als vandaag door de tuinders grondig onder de loep genomen. Ook afzet en verwerking zien kansen binnen deze tak. De interesse van de consument wordt immers gewekt door de vele kookprogramma's. Ook worden natuurlijke middelen geherwaardeerd bij het verhelpen van allerlei lichamelijke kwaaltjes.

Ondanks deze interesse werd even gauw vastgesteld dat wetenschappelijk onderzoek en teelttechnische informatie heel schaars zijn; zeker wanneer enkel deze geselecteerd worden met een gelijkaardig klimaat en bodemtype als hier gekend in België.

Foto: Opleiding kruiden winter 2011-2012
Paul Verbeke aan het woord over biologische afzetmarkt voor kruiden .

Foto's: serreteelt: gangbaar mobiel gotensysteem, pepermunt (links) en basilicum (rechts)

Ook het uitwisselen van informatie verloopt heel stroef wat niet zo verwonderlijk is. Kruiden blijft tot op de dag van vandaag een nicheproduct waarvoor enkel een beperkte nichemarkt geschikt is. Toch hebben zich reeds enkele mogelijkheden en kansen aangeboden voor geïnteresseerde telers, op kleine maar ook grotere schaal.

Vorig jaar startte het PCG enkele demonstratieve proeven zodat voeling met de teelten kon verkregen worden. In open lucht werd geopteerd voor biologische teelt van eenjarige kruiden : dille, koriander, peterselie, oost Indische kers en majoraan. Op het mobiele gotensysteem werd gestart met de gangbare teelten basilicum, bieslook, rozemarijn en munt. Door het aanleggen van deze proeven werd reeds heel wat basiskennis verworven en kwamen ook talrijke praktische knelpunten aan bod.

Voor wat betreft de proeven in open lucht zijn hierna de eerste bevindingen in een notendop weergegeven. Het onderscheid maken tussen verschillende rassen en verschillende lijnen blijkt niet altijd even evident. De beschikbaarheid van biologisch plantgoed in relatief grote hoeveelheden is beperkt, hoewel de bereidwilligheid om hier extra inspanning voor te doen zeker aanwezig is bij een aantal plantenkwekers. De gevoeligheid om bij droogte in generatieve fase over te gaan is groot bij sommige kruiden in volle grond. De bewaarbaarheid van bepaalde verse kruiden is beperkt; om die reden werd dan ook een droogtoestel aangeschaft dat kan uit-

geleend worden aan telers om eerste ervaringen op te doen met verwerking.

Bij het starten met telen van kruiden op het mobiele gotensysteem werden uiteraard ook bepaalde aspecten opgemerkt. Zo is pepermunt bijvoorbeeld de enigste muntsoort die vanuit zaad kan worden geteeld. De warmtebehoefte (minimaal 18°C) van basilicum is echt wel een eis voor het bekomen van mooie potplanten. Indien dit niet gehaald wordt verkleuren de koppen van de planten lichtgroen tot geel; ook de opkomst op de trays blijft grotendeels uit bij te lage temperaturen. De afzet eist potten met een voldoende grote diameter (8-9 cm minimaal) zodat er voldoende water buffering mogelijk is. De kunst is om mooi uniforme, niet al te hoge, robuuste plantjes aan te leveren; geef ze dan ook voldoende ruimte zich te ontwikkelen zodat deze niet te gefileerd naar het licht toe groeien. De sjalottenluis kan een wezenlijk probleem geven bij de teelt van bieslook daar dit niet zo evident is deze met natuurlijke vijanden te bestrijden en er slechts enkele producten erkend zijn om de plaag te behandelen (met een aanzienlijke wachttijd).

Uiteraard willen we de ervaring die nu opgedaan werd uitbreiden en ons op termijn misschien ook meer specialiseren. Komend jaar zal het PCG zich opnieuw toespitsen op biologische teelten open lucht en gangbare mobiele gotenteelten. De proefplanning werd samen met de sector opgesteld.

In openlucht zullen rassenproeven aangelegd worden in volgende teelten: basilicum, bieslook, peterselie, rucola en zuring. Op het mobiele gotensysteem komt een rassenproef basilicum. Quasi alle proeven die op het Proefcentrum zullen aangelegd worden, worden ook op locatie (gangbare en/of bio tuinbouwbedrijven) aangelegd. Op deze praktijkbedrijven zal tevens kennis verworven worden rond de teelt van roomse kamille en goudsbloem. Uiteraard zal deze zomer een proefveldbezoek georganiseerd worden zodat geïnteresseerden een kijkje kunnen nemen.

Marktmogelijkheden

Naast de teelttechnische aspecten werden in 2011 ook de marktmogelijkheden voor biologische kruiden onderzocht. Dit gebeurde door Bio zoekt Keten. Uit diverse interviews met producenten, verwerkers en handelaars van biologische kruiden blijkt dat de markt voor biologische kruiden een kleine maar beloftevolle markt is met heel wat potentieel. Kruiden zijn een reëel smaakalternatief voor ongezonde voedingsingrediënten als vetten, suiker en zout. Men besteedt in toenemende mate aandacht aan gezonde voeding en dan is de stap naar (biologische) kruiden gauw gezet.

Foto: Teelt: biologische volle grond , Oostindische kers

Volgens cijfers van het Departement Landbouw en Visserij wordt in Vlaanderen op 16 ha biologische kruiden geteeld. Hiervan is 12,2 ha in de volle grond en 3,8 ha onder glas of plastic. Een 14-tal producenten zijn in de biologische kruidenteelt actief.

Twee bedrijven in België leggen zich toe op de teelt van biologische kruiden in pot. Het gaat om de bedrijven 'Vegobel' en 'Le Jardin de Bellecourt'. Een dertigtal kruidensoorten wordt courant in pot geteeld waaronder peterselie, basilicum, bieslook, dille, kervel, dragon, rucola, citroenmelisse, tijm, koriander, munt, maggie, oregano, rozemarijn, marjolein, zuring, bonenkruid, salie, selderij en stevia.

De teelt van kruiden in pot is voornamelijk bestemd voor de Belgische en Nederlandse markt. Afzet verloopt via de meeste supermarktkanalen, gespecialiseerde winkels voor verse groenten en fruit en gespecialiseerde biowinkels. Volgens de bedrijven staan de prijzen sterk onder druk. Dit zou te wijten zijn aan een scherpe concurrentie en een beperkt aantal afnemers. Bovendien zijn de productiekosten vrij hoog (arbeid, energie, potgrond en zaad).

Herbafrost is een producent van versgevroren kruiden. Om in te spelen op de behoeften en wensen van klanten is Herbafrost op zoek naar vollegrondstellers van biologische basilicum (± 5 ha – 12 à 15 Ton/ha), peterselie, dille, tuinkers (± 20 Ton - ± 15 Ton/ha) en rucola (± 20 Ton – 12 à 14 Ton/ha). In mindere mate wordt ook gezocht naar producenten van salie en zuring. Ook voor kruidenteelt in serre of koepel zijn er afzetmogelijkheden. De voorkeur gaat uit naar percelen in de omgeving van de productie-sites in Hulshout (Kempen) en Vladslo (Diksmuide). Dit is belangrijk om de logistiek (bv. oogstmachines) en de kwaliteit van het product optimaal te houden. Ondersteuning van onze landbouwdeskundigen is mogelijk, vanaf de zaadselectie tot aan de oogst en de verwerking. Dit om een kwalitatief hoogstaand product te kunnen garanderen. Het zaaizaad wordt door Herbafrost aangeleverd en het zaaitijdstip wordt in overleg en in functie van het oogsttijdstip vastgelegd. Belangrijk is dat het afgeleverde product vrij is van onkruiden. Per perceel en per lot worden voorafgaand en tijdens de teelt of bij de oogst analyses op zware metalen en pesticiden uitgevoerd. De contractprijs voor de kruiden is algemeen gesproken lager dan voor dezelfde producten op de versmarkt.

Daar staat wel tegenover dat het volume veel groter is en dat alles in één keer kan worden aangeleverd. Dit verhoogt de efficiëntie en drukt bijgevolg de kostprijs.

BBK-bio is een groothandel gespecialiseerd in biologische gedroogde kruiden. Het grootste deel van hun producten worden aangekocht in het buitenland. Nochtans zijn er ook mogelijkheden voor Belgische bedrijven om valeriaanbloem, lavendelbloem, driekleurig viooltje en echte kamille. Belangrijk is echter dat de loten voldoende groot zijn en dat de kwaliteit gegarandeerd is.

Ook voor de teelt van kruiden op meer beperkte schaal zijn er kansen. Hierbij zal elk bedrijf een eigen afzetstrategie moeten opmaken in functie van de eigen mogelijkheden en wensen. Voor bedrijven zoals Kruidenkwekerij Duizendblad, met een breed assortiment en met kruidenspecialiteiten lijken er mogelijkheden voor afzet bij herboristen en restaurants.

Eventueel is hier ook een zelfpluksysteem te overwegen. Een goede regionale spreiding van deze bedrijven lijkt echter wenselijk om te sterke onderlinge concurrentie te vermijden.

De verwerking op het eigen bedrijf, zoals op de bedrijven Netelvuur en Loca Labora, is een manier om toegevoegde waarde te creëren. Een doorgedreven productkennis en de nodige infrastructuur zijn hier voorwaarden voor welslagen.

Naast bovenvermelde marktkansen zijn er nog andere mogelijkheden voor afzet. Deze worden nader toegelicht in de marktstudie van Bio zoekt Keten*.

De prijsvorming voor biologische kruiden is vaak weinig transparant. Dit heeft er mee te maken dat het aantal spelers op de markt eerder beperkt is. In de marktstudie* van Bio zoekt Keten worden bij wijze van voorbeeld enkele recente prijslijsten voor biologische kruiden opgenomen.

Meer informatie

** Je vindt de volledige marktstudie van biologische kruiden op www.biozoekketen.be (klik op marktinformatie, verder op marktstudies). Wens je meer informatie over de marktkansen voor biologische kruiden, dan kan je terecht bij Paul Verbeke – 03/286.92.68 – info@biozoekketen.be – www.biozoekketen.be*

Bio zoekt Keten wordt uitgevoerd door BioForum in samenwerking met Boerenbond en Algemeen Boerensyndicaat. Het project wordt financieel gesteund door de Vlaamse overheid.

Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

Provincie
Oost-Vlaanderen
Voor ieder van ons

Contactpersoon: Justine Dewitte

Tel: +32 (0)9 381 86 82

E-mail: justine.dewitte@proefcentrum-kruishoutem.be